

ЦРКВЕНА ЗВОНА

За оне који не знају, бежанијска црква је подигнута 1827. године подно Бежанијске косе у самоме срцу села. А тик уз саму цркву је и травнато игралиште ФК Бежанија. Ићи у основну школу која је опет била уз фудбалско игралиште, била је још једна од привилегија мог безбрижног одрастања. К'о сад се сећам, беше то једне године на Ђурђевдан, иначе моју крсну славу. Диван пролећни дан, заједнички час физичког два одељења, играмо по целом терену једанаест на једанаест против одељења тада мог доброг друга а касније и кума Јована. Волео бих да слаavimo у овом мечу. Бранислав Урошевић Дејка несавладив на голу, непрелазни стамени Пајица Стефановић и дриблер Драган Бузгановић Бузге су гаранција нашег успеха. Још ако и ја којим случајем наместим или дам гол, мојој срећи неће бити краја. Играм лево крило уз саму аут линију, ближе цркви јер нападамо у смеру ка башти нашег пекара Анђелка. Хоће ме лопта. Примам пас по земљи, не сећам се од кога. Дриблам једног, па другог противничког играча и одједном избијам сам самцит искоса испред голмана. Спремам се да резантним и хируршки прорачунатим ударцем пошаљем лопту кроз оквир гола. Већ видим у микро секунди озарена лица: мог чика Белог, у своје доба авангардног везног играча изванредне технике, широког радијуса кретања, прецизног ударца и паса, што није промакло ни земунском Јединству а ни поратном ОФК Београду, настављачу традиције чувеног предратног БСК-а; брата Стеве, сремачког боема који је своју боемију вешто претварао у магију на травнатом тепиху; моје браће Белановића, Којице поред кога је могла да прође лопта али противник никако и Небојше, капитена омладинске репрезентације Србије, чији су фудбалски дијамант брусиле бежанијска тренерска легенда чика Бошко Тента и југословенска и светска Бранко Станковић - Амбасадор у подмлатку Црвене Звезде. У тој истој микро секунди тапшу ме по рамену чувени Миле Кајалић Кајгана, бомбардер коме је могао да позавиди на шуту и Звездин тобџија Бора Костић, и луцидни голгетер Зоран Матијашевић који је за мене био и остао бежанијски Герд Милер. Одједном, грунуше црквена звона, заглушујуће попут блиске топовске салве, слика пред очима мени драгих ликова пуче као мехур од сапунице, измаче ми се тло под ногама, промаших цео фудбал, он оде својим путем а ја својим у један други спорт у коме ћемо коју годину касније бити прваци света, у коме ћу заувек **за разлику** од других у души бити и остати аматер са професионалним обавезама, у коме ћу између осталог учествовати и у организацији првог светског првенства авио-компанија у Сплиту уз стручну подршку професора Раше Шапера, у коме ћу се у новом миленијуму дружити на различитим европским дестинацијама са играчким и тренерским звездама Реала, Барселоне, Макабија, Панатинаикоса, Олимпијакоса, Арманија, Бенетона, Монтепаскија, Ефеса, Фенербахчеа, Партизана, Звезде,... **Све дотле, оно невино и наивно дете с почетка ове приче, које ево и дан данас на себи својствен начин живи у мени, било је у**

дугогодишњем конфликту са црквеним звонима, са предрасудом да њихово оглашавање не може ником добро донети.

У својим трагањима за што више интересантних детаља у вези Великог рата, калварије српске државе у њему, албанске голготе, и другим детаљима, дошао сам до једног, за оно време, надасве интересантног податка. Регрутација и попуна првог позива чувеног и славом овенчаног 2. Пешадијског пука "Књаз Михајло" званог Гвоздени у I светском рату је завршена у року од 24 сата и то синхронизованом звоњавом локалних цркава у региону. Зна се о Гвозденом пуку готово све. Ја бих лично овом приликом због "диктата" времена истакао само следеће занимљивости:

- У борбама на Солунском фронту прославиле су се међу укупно 19,000 ратника из састава овог пука и две жене овог пука, носитељке Карађорђевог звезде са мачевима: Српкиња Милунка Савић и Иркиња Флора Сендс, рођена у енглеском Јоркширу, а коју су српски ратници од милоште звали "наша Енглескиња"
- У одсутним моментима битке на Кајмакчалану око чувене коте 1212, трубач Гвозденог пука самовољно уместо наређеног повлачења под силовитим налетима чувене бугарске Рилске дивизије засвира на јуриш....све што се потом збило је ушло у легенду; да је командант пука пук. Димитрије Милић послао трубача пред стрељачки строј уместо што му је на груди окачио орден, ми бисмо а и цео свет остали ускраћени за једног виртуоза на труби Фејата Сејдића, чији деда Рустем, трубач Гвозденог пука, није хтео да се помири са пропашћу српске војске

Ево шта о Гвозденом пуку каже Франше д'Епере, командант Солунског фронта: "То су сељаци, скоро сви; то су Срби, тврди на муци, трезвени, скромни, несаломиви; **то су људи слободни, горди на своју расу и господари својих њива**". Другим речима, **различити од других:** господари својих живота, јер сељаку без њиве нема ни живота.

Почетак 80-их, ја у униформи на војном делу загребачког аеродрома Плесо у 149. средње-самоходном ракетном пуку, као оператор на пробном столу за испитивање ракета, система претече овог данашњег кога неки криве за рушење малезијског путничког авиона над Украјином. Непосредно пред долазак моје класе овај пук је проглашен за најбољи пук међ' свим пуковима у СФРЈ. Назвати га Гвозденим у миру би можда било помало претенциозно, али да је дисциплина у њему била гвоздена, а обученост на врло високом нивоу, то му се не може оспорити. У касарну заједно са мном, јер смо у нераскидивој вези, улази и мој карактер, једна "љута" комбинација динарског и панонског типа тј. његовог сремско-банатског варијетета. Ту нема никакве дискусије, мој, а и карактере свију вас који сте овде присутни, одавно је детаљно описао и педантно разврстао бивши професор моје II београдске гимназије, а наш и светски научник Јован Цвијић.

Ван касарне се у потпуности препуштам мом Панонцу, иако је он скоро исто што и Динарац, од кога **се разликује** по песничком и уметничком осећању, по вештини да понекад прикрије своју интиму, мање је подложен митологији а нешто је уљуднији и углађенији и поред трагова хајдучког темперамента и плаховитости које се дотакао у својој песми и наш Бранко Радичевић. Елем, упознаје ме Панонац са плејадом авангардних загребачких сликара, води ме на одабране позоришне и филмске представе, концерте и понеку утакмицу, наравно кад год сам у прилици да добијем излаз у град, а то у Гвозедном пуку није баш било тако лако. На његов наговор сам чак следеће године, као цивил, посетио у Мимарином музеју изложбу хиљадугодишње културе. Кинеске, да не буде забуне. Успева да ме намами у тада култну кафану "Палаиновка" у Горњем граду, где обично недељом ручавам око поднева, баш као код куће. Телећи медаљони а ла Зрински по идолу мог детињства, јунаку стрипа "Никад робом" Николи Шубићу Зринском, Хрвату, угарском племићу који попут спартанског Леониде храбро гине бранећи Сигетвар од отоманске армаде којом командује лично он, Сулејман Величанствени. Уместо драгих лица родитеља, за суседним столовима виђам с времена на време Габи и Арсена, Радојку Шверко, Јосипу Лисац, Франа Ласића увек окруженог прелепим девојкама, Лазанског и екипу из "Старта", тада понајбољег часописа на овим просторима, Миру Фурлан, Ену Беговић, сестре Баруције и друге. Писање дугих писама у тишини Горњег града који сам од себе одише историјом, ремети повремено звук звона са оближње цркве Светог Марка. Мој Панонац јасно види импресивну слику: Хрвати на рукама из Сабора ка овој цркви носе тек устоличеног бана Јосипа Јелачића. И још неког. Оног што га је устоличио, а то је Патријарх српски Јосиф Рајачић, рођен у истој оној Лици у којој су рођени и преци моје баке по оцу, бежанинке Милене рођене Кокотовић.

У касарни доминира мој Динарац. Од осталих војника **разликују** га живи дух и танана интелигенција, импулсивност и пожртвованост, правичност и милосрдност, као и неверовање да постоје тешкоће које се не могу савладати. Месецима је због постигнутих резултата у обуци проглашаван за најбољег војника батерије, груди му красе значка Примеран војник и медаља Одличан стрелац. Истовремено, захваљујући свом осећају за аналитику и запажању и најситнијих детаља, а код куће од малена задојен националном идејом и родољубљем, већ тада на своје запрепашћење, открива ко је од старешина, а и војника, **вера а ко не вера**. Уочава равнодушност локалног становништва у насељима око аеродрома а и самом Загребу према народној војсци.

Ево мог Динарца како се вешто скрива у сенци Каменитих врата на Горњем граду. Чита "Златарево злато", прву књигу великог Аугуста Шеное, ћирилично издање, да прекрати време, и с времена на време погледује са дискретне удаљености у правцу "Палаиновке", где опуштен и у свом свету седи Панонац и ужива на још увек топлом септембарском сунцу, задовољан што се на неко време курталисао свакодневних војничких масовних сцена и свог Динарца у њима. Уверен је да је овај

његов нераздвојни сапатник попут тешког стражарског гуња остао окачен на чивилуку у пријавници војне полиције пре мог изласка у град. Чују се звона са цркве Св. Марка. Динарац, баш као и Панонац, види слику двојице, с том разликом што су његова двојица обучена у црно, не носе их Хрвати, али им у еуфорији кличу. Док је један од њих радио пуном паром да сатре све што није хрватско, онај други није ни гласа подигао против. Као да је његово ћутање светиња, а не одобравање и саучесништво а он уместо свеца у покушају који ево још траје, бискуп геноцида. Сети се у тренутку речи његовог Херцеговца Јована Дучића упућене "сину тисућљетне културе: "Бранио си земљу од нејачи наше, из колевке пио крв невинне деце, под знамење срама уз име усташе, ставио си Христа, Слободу и Свеце". Више шкргуће зубима но што тихо певуши ону од Радојке Шверко на Арсенове речи: "куд плови овај брод, куд људе односи, ја само знам да повратка нема". Не зна зашто, ал' има неки гаааадан предосећај.

Почетак 90-их, ја у Холандији. Позива ме генерални фирме у којој сам ја 13. нација (земље ЕЕЗ и САД најзаступљеније) у своју канцеларију да ми каже, не да је презадовољан како сам урадио маркетиншку студију изводљивости оправке мотора за понос НАТО пакта амерички хеликоптер Црни Јастреб (Black Hawk) овде у Холандији, већ да је пресрећан због тога. Гледам тог Амера, искрено не замерам му што није чуо за Нену, Мајстора, Разуменка, Дудића, Манића, Зокија Матијашевића и његове колеге "ајкуле" из Анализе квара Јатове технике. Од њих и још неких добро научен послу и животу, а и сам прекаљен прошавши Сцилу и Харибду, дођох у ову "легију странаца". Жалим га искрено што очито не зна ни за изреку његовог Абрахама Линколна: **"Не броји се колико година живота је прошло, већ колико је живота у годинама било"**. То је кључна разлика између нас Срба и свих оних са Запада. Свака теби Драгане част, за кратко време си постигао више него просечан Холанђанин за цео живот, али ви Југословени сте овде познати или као врхунски фудбалери или као врхунски – криминалци. Ово ми је речено директно у лице. Успут, убијате и палите по Босни! Ово ми није речено, лицемерје им то није дозволило. Ал'прочитах ово јасно између редова, иако не диваним маџарски, пардон холандски. Питам ја вас да ли се данас после четврт века нешто променило у ставу према нама оних којима толико хитамо, осим што је међ' толико постављених нам услова и бодљикава жица поново постала актуелна.

Уместо објашњења чему све ово испричано, цитираћу нашег јединог нобеловца Иву Андрића: **"Да би се некуд стигло и нешто постигло, потребно је у нас много. Као и свуда у свету, можда и више. Пре свега треба проћи, по дубокој тами, кроз блатњаво село и чопор невезаних паса у њему. Па после тога — ако шта остане од тебе — сачекати јутро, појавити се тамо негде међу људима, испаваним, орним за борбу и разговор, и — бити такав какви су и они и, по могућности, јачи и бољи од њих."** На том трновитом путу увек се мора имати на уму и изрека владике Николаја који каже:

"ГОСПОДАР ДУШЕ ЈЕ И ГОСПОДАР ТЕЛА". А живот без душе је исто што и сељак без њиве. Ако неко то зна, знамо ми Бежанинци.

На крају, ево сад овде зазвонимо неколико пута у славу витезова Гвозденог пука, мајора Гавриловића легендарног браниоца Београда октобра 1915. који уместо у Алеји великана још увек почива у гробници своје ујне, у славу Сремског добровољачког одреда, браниоца Београда на челу са банатским Швабом Игњатом Кирхнером, у славу сликарке Надежде Петровић умрле од тифуса у ваљевској болници, у славу Наталије Нети Мунк, Српкиње Мојсијеве вере, прве српске болничарке и носитељке Карађорђевог звезде са мачевима, у славу одликованих холандских болничарки чија су имена српски ратници помињали у молитвама, у славу осмогодишњег Момчила Гаврића, најмлађег поднаредника у Великом рату, у славу Славољуба, дечака коме су Немци пред стрељање урезали звезду петокраку на чело, у славу хиљада стрељаних на данашњи дан '41. у Крагујевцу. У славу наших предака. С правом се питате којим то звоном да зазвонимо. Па, ево овим минијатурним, направљеним од истог материјала од ког су направљена и она велика са сурчинске цркве, претопљена од стране Аустроугара у Великом рату у топовску ђулад. Ово звоно и још једно, по једно за сваког сина, за мог прадеду Максима и за брата му Саву, добио је на поклон мој чукун-деда Никола од ливнице за успомену јер је њему припала велика част, а и обавеза, да удвојеном воловском запрегом из ливнице у Земуну средином 19. века превезе ново-израђена црквена звона за сурчинску цркву. Кад сам први пут узео у руку ово звоно, обојица, зрео човек и оно дете у мени, су коначно схватили да је она звоњава с почетка ове приче била порука мог заштитника св. Ђорђа да кренем неким другим путем, те да је мој велики фудбалски промашај био заправо мој пуни животни погодак.

Зазвонимо нашим потомцима као опомену да им се данас продаје **једнакост за равноправност**. Једнакост захтева елиминацију различитости, а вредност се добија само кроз различитост. Ако су особе једнаке, онда су оне заменљиве било којом другом особом и њихов живот нема вредност, своди се на нулу. Нашим потомцима мора неко отворено да каже да никада неће, ма шта да се догоди, бити равноправни са својим вршњацима из Европе којој толико хрлимо. Зато морају веровати у себе, не имитирати никога, сачувати своју различитост, лични интегритет и национални идентитет, и на тај начин се одупрети глобализацији која наше друштво, између осталог, смишљено претвара у потрошачки мелтинг пот. И онако успут, подло из другог плана у исту раван ставља наше "пријатеље" а дефакто агресоре, са нама, њиховим жртвама. Мислим, пре свега, у миру, јер рата, верујем, више никада на овим просторима неће бити. Мада.....

Драган Гогић
Београд, 21. октобар 2015.